

Julkaisufoorumi - tieteellisten lehtien ja kirjakustantajien tasoluokitus tutkimuksen arviointimenetelmänä

Koordinaattori Otto Auranen, TSV

Tutkijat, kirjastot ja tutkimuksen arviointi -
seminaari

Helsinki 9.11.2011

Tausta

- Yliopistojen rehtorien neuvoston työryhmä 2009: millä menetelmillä voidaan arvioida tieteellisten julkaisujen laatua
 - Raportti osoitteessa http://www.ctors-council.helsinki.fi/raportit_ja_julkaisut/Julkaisujen_laadunarviointi.pdf
 - Pöytäkirja: vakiintuneet viittaustietokannat ja bibliometriset indikaattorit toimivat luonnon- ja lääketieteissä, osin teknisissä tieteissä, heikommin yhteiskunta- ja humanistisissa tieteissä
 - julkaisufoorumi tai -kanava ilmaisee yksittäisen julkaisun keskimääräistä tasoa suurten julkaisumäärien tasolla (vrt. tieteellisten lehtien viittausimpakti)
- Ehdotus: toteutetaan kaikki tieteenalat kattava lehtien, sarjojen ja kustantajien tasoluokitus Tieteellisten seurain valtuuskunnassa -> Julkaisufoorumi-hanke perustettiin 2010

Tavoitteet

- Laatuluokitus tieteellisille julkaisukanaville eli lehdille, julkaisusarjoille ja kirjakustantajille
- Näkemys tieteellisen julkaisutoiminnan arvioinnista ja arviointitiedon käytöstä
- Laatuluokituksen mahdollisia käyttötarkoituksia:
 - Yhdessä kansallisen julkaisurekisterin kanssa tuottaa vertailukelpoista ja läpinäkyvää tietoa suomalaisten tutkimusorganisaatioiden julkaisutoiminnasta ja mahdollistaa tieteellisten julkaisujen arvioinnin määrän lisäksi laadullisin perustein
 - Julkaisutoiminnan laatua ilmaiseva indikaattori OKM:n perusrahoitusmalliin
 - Välittää tutkijoille tietoa julkaisukanavien laadusta

Toteutus

- Julkaisufoorumi kattaa kaikki tieteenalat, kaikissa paneeleissa useampia tieteen- ja tutkimusaloja
- 23 asiantuntijapaneelia arvioi yhteensä n. 22 000 julkaisukanavaa ja luokittaa tieteellisiksi katsomansa tasoille 1 (=tieteellinen) ja 2 (=johtava tieteellinen)
 - Lehtiä ja sarjoja mukana n. 20 000, kirjakustantajia n. 2000
- Lehtien ja sarjojen kohdalla paneelit voivat valita korkeatasoisimmiksi katsomansa tason 2 lehdet/sarjat tasolle 3
- Kirjakustantajien kohdalla käytössä vain tasot 1 ja 2

Tasoluokittelun kriteerit

- Taso 1=tieteelliset julkaisukanavat
 - Erikoistunut tieteellisten tutkimustulosten julkaisuun, tieteenalan asiantuntijoista koostuva toimituskunta, julkaiseminen edellyttää laadunarviointia (vertaisarviointi), suunnattu ensisijaisesti alan asiantuntijayleisölle
- Taso 2=johtavat tieteelliset julkaisukanavat
 - Pääsääntöisesti kansainvälisiä tieteellisiä lehtiä ja kustantajia, joiden toimitus-, kirjoittaja- ja lukijakunta edustaa eri kansallisuuksia, kanavia joissa tutkijat eri maista julkaisevat parhainta tutkimustaan
- Taso 3=korkeimman tason johtavat julkaisukanavat (vapaaehtoinen)
 - Käytännössä kaikki julkaistu tutkimus on korkeinta tasoa omalla tieteen- tai tutkimusalallaan, kattavat tieteen- tai tutkimusala laajemmin, toimituskunnissa tieteen- tai tutkimusalan johtavat tutkijat julkaisemista näissä lehdissä ja sarjoissa arvostetaan erittäin korkealle

Tasojen osuudet

- Tasolle 2 max. 20 % kaikista lehdistä/sarjoista per paneeli (kullakin paneelilla oma luettelo arvioitavista lehdistä/sarjoista)
- Paneelit voivat valita 25 % tason 2 lehdistä ja sarjoista tasolle 3 (5 % paneelin lehtiluettelon kokonaismäärästä)
- Kirjakustantajista max. 100 tasolle 2 (kustantajaluettelo yhteinen kaikille paneeleille)

Lopputulos

- N. 19 500 lehteä ja julkaisusarjaa sekä n. 1200 kirjakustantajaa todettu tieteellisiksi (vähintään taso 1)
 - Lehdistä ja sarjoista n. 4100 (21 % kaikista) tasolla 2, näistä n. 1100 (6 % kaikista) myös tasolla 3
 - Kirjakustantajista n. 120 (10 %) tasolla 2
- Alustavat luettelot lehdistä/sarjoista ja kustantajista Julkaisufoorumin verkkosivuilla
- Luetteloiden tekninen tarkistaminen (nimekkeet, ISSN-tunnukset ym.) toteutetaan marras-joulukuussa
- Lopullinen luokitus käytettävissä vuoden 2011 loppuun mennessä

Jufo-luokituksen käyttö tutkimuksen arvioinnissa

- Peruseriaate: tutkijoiden valitsemat ja saavuttamat julkaisukanavat ”ennustavat” julkaisujen tasoa suurten julkaisumäärien tasolla
- Luokituksen perusteella voi tuottaa tietoa esim. kokonaisen tutkimusorganisaation (esim. yliopisto, valtion tutkimuslaitos, tieteenala) tai tieteenalan julkaisutoiminnasta
 - Tulosten perusteella voidaan esim. informoida organisaatioiden tai alojen tutkimusta arvioivia asiantuntijajaneelleita: luokitus on kaikki alat kattava vaihtoehto tai täydennys viittausindikaattoreille
- Luokituksen perusteella voidaan jakaa resursseja: enemmän korkeamman tason julkaisuista (esim. yliopistojen valtiorahoitus)

Jufo-luokituksen käyttö tutkimuksen arvioinnissa

- Luokitusta tulee käyttää tieteenalojen sisällä, esim.
 - verrataan useamman tutkimusorganisaation saman alan julkaisutoiminnan tasoa toisiinsa
 - verrataan yhden tutkimusorganisaation useamman alan julkaisutoimintaa, kun on ensin suhteutettu kunkin alan julkaisujen taso esim. alan kansalliseen keskitasoon
- Muita suositeltavia käytäntöjä arvioinnissa ja resurssien jakamisessa
 - Kaikkien tasojen käyttö (taso 1 ei ole heikkojen lehtien ja kustantajien kategoria)
 - Kaikkien tieteellisten julkaisujen perustyyppien huomioiminen (artikkeli lehdessä, artikkeli kokoomateoksessa ja monografia)
 - Julkaisutyyppien painottaminen eri kertoimilla (artikkeli vs. monografia)
 - Julkaisumäärien osittaminen (yhteisjulkaisujen jakaminen kirjoittajien tai organisaatioiden kesken)

Jufo-luokituksen väärää käyttötapoja

- Älä arvioi yksittäisen tutkijan tai tutkimusryhmän julkaisuja luokituksen avulla, tai käytä luokitusta rekrytoinnin apuvälineenä
 - Syy: julkaisumäärät ovat liian pieniä, yksittäisten julkaisujen taso vaihtelee paljon pienessä joukossa, eikä julkaisukanavan taso ”ennusta” julkaisujen tasoa
- Älä jaa tasoluokitettuja julkaisukanavia (etenkin lehtiä/sarjoja) tieteenalojen mukaan
 - Syy: käytetty julkaisukanava ei määritä tutkimuksen ja julkaisun tieteenalaa riittävän tarkasti (esim. ”lääketieteen” lehdissä julkaistaan ”psykologian” julkaisuja)

Jufo-luokituksen väärää käyttötapoja

- Älä arvioi eri tieteenalojen julkaisutoimintaa suoraan luokituksen avulla
 - Syitä:
 - tutkimuskohteet ovat luonnon-, lääke- ja teknisissä tieteissä universaalimpia kuin yhteiskunta- ja humanistisissa tieteissä, joten ensin mainituilla aloilla julkaistaan lähes pelkästään kv. foorumeilla (englanniksi)
 - Julkaisufoorumi-luokituksen kriteerit korostavat kansainvälisyyttä tasoilla 2 ja 3
 - ensin mainituilla aloilla julkaisutoiminta myös keskittyy vahvemmin kohti harvoja korkeatasoisina pidettyjä tieteellisiä lehtiä, joilla on suuri julkaisuvolyymi
 - yhteiskunta- ja humanistisissa tieteissä julkaisutoiminta hajaantuu useampiin julkaisufoorumeihin, joilla on pieni julkaisuvolyymi

Julkaisujen jakautuminen Jufo-tasoille päätieteenaloittain

	Luonnontiet. ja maatalous- ja metsätieteet	Tekniikka	Lääke- ja terveystieteet	Yhteiskunta- tieteet	Humanistiset tieteet
Taso 2	57,3 %	44,2 %	48,3 %	32,2 %	26,1 %
Taso 1	42,7 %	55,8 %	51,7 %	67,8 %	73,9 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Taso 3	22,9 %	15,8 %	18,7 %	9,5 %	7,5 %

Lähde: Julkaisurekisteri I -projektin koeaineisto: kahdeksan suomalaisen yliopiston vuoden 2010 julkaisut

Esimerkki: suora tieteenalojen vertailu

Suora vertailu

YLIOPISTO X	TIETEENALA A		TIETEENALA B	
Yhteensä	100 julkaisua	100 %	100 julkaisua	100 %
Taso 2	60 julkaisua	60 %	40 julkaisua	40 %

Tieteenala A tuottaa enemmän tason 2 julkaisuja kuin tieteenala B

Esimerkki: tieteenalojen suora ja suhteutettu vertailu

Suora vertailu

YLIOPISTO X	TIETEENALA A		TIETEENALA B	
Yhteensä	100 julkaisua	100 %	100 julkaisua	100 %
Taso 2	60 julkaisua	60 %	40 julkaisua	40 %

Tieteenala A tuottaa enemmän tason 2 julkaisuja kuin tieteenala B

Suomen keskitasoon suhteutettu vertailu

Taso 2	TIETEENALA A		TIETEENALA B	
YLIOPISTO X	60/100	60 %	40/100	40 %
SUOMI	70/100	70 %	30/100	30 %

Tieteenala B tuottaa suhteessa Suomen keskitasoon enemmän tason 2 julkaisuja kuin tieteenala A

Johtopäätös esimerkeistä

Suora vertailu

YLIOPISTO X	TIETEENALA A		TIETEENALA B	
Yhteensä	100 julkaisua	100 %	100 julkaisua	100 %
Taso 2	60 julkaisua	60 %	40 julkaisua	40 %

Tieteenala A tuottaa enemmän tason 2 julkaisuja kuin tieteenala B

Suomen keskitasoon suhteutettu vertailu

Taso 2	TIETEENALA A		TIETEENALA B	
YLIOPISTO X	60/100	60 %	40/100	40 %
SUOMI	70/100	70 %	30/100	30 %

Tieteenala B tuottaa suhteessa Suomen keskitasoon enemmän tason 2 julkaisuja kuin tieteenala A

Julkaisufoorumin tulevaisuus

- Julkaisufoorumi-luokituksesta tulossa päivittyvä ja kehittyvä
 - Joka vuosi uusia julkaisukanavia mukaan tasolle 1, tasoluokitusten päivitys kolmen vuoden välein (tämänhetkinen suunnitelma)
- Kehittämiskohteita
 - Kirjasarjojen tasoluokittelu
 - Konferenssisarjojen tarkempi tasoluokittelu
 - Yhteistyö kansallisen julkaisurekisterin kehittäjien kanssa (tasoluokitusten yhdistäminen luotettavasti julkaisutietoihin)
 - Yhteistyö esim. muiden Pohjoismaiden kanssa luokituksen kehittämisessä
 - Paneelien jäsenten ja muun tiedeyhteisön kommunikation tiivistäminen
- Tiedeyhteisölle suunnattu seminaari Julkaisufoorumista 6.2.2012 klo 10.15 alkaen Tieteiden talossa (Kirkkokatu 6, Helsinki)

Lisätietoa Julkaisuforumista

Koordinaattori Otto Auranen

(09) 2286 9221, (044) 346 9492, otto.auranen@tsv.fi

Projektisihteeri Janne Pölönen

(09) 2286 9246, (044) 346 9491, janne.polonen@tsv.fi

Hankkeen verkkosivut: www.tsv.fi/julkaisuforum